Ulrik Blach Petersens tale til minde om Krystalnatten

Taler
Ulrik Blach Petersen
Medlem af Rød Grøn Ungdom og Enhedslisten

Dato
9. november 2026

Sted
Mejlgade 46B

Omstændigheder
Mindehøjtideligheden blev afholdt af Rød Grøn Ungdom Aarhus og Enhedslisten Aarhus.

Det, vi skal mindes i dag, er Krystalnatten.

Natten mellem den 9. og 10. november 1938, hvor mere end 1.400 synagoger og bedehuse og omkring 7.500 jødiske forretninger blev ødelagt eller beskadiget i Tyskland, Østrig og Sudeterlandet. Omkring 30.000 jødiske mænd blev arresteret og sendt i koncentrationslejre.

Et forfærdeligt vendepunkt i nazisternes forfølgelse af jøderne, som allerede var begyndt i 1933, og som senere udviklede sig til Holocaust.

I Auschwitz blev de fanger, der blev registreret i lejren, som hovedregel tatoveret med numre på armen. Derudover fik fangerne farvede trekanter syet på deres usle jakker og bukser, alt sammen for at vise, hvilken kategori nazisterne havde placeret dem i, og hvilken form for trussel de angiveligt udgjorde mod det tyske folk og regimet.

En gul davidsstjerne markerede jødiske fanger. Grønt stod for såkaldt kriminelle, sort for »asociale«, en vilkårlig kategori, som blandt andet omfattede hjemløse, prostituerede og nogle lesbiske kvinder. Lyserødt stod for mænd forfulgt for homoseksualitet, og rødt for politiske fanger, heriblandt kommunister, socialister og fagforeningsfolk.

Mennesker blev reduceret til kategorier.

Ingen kunne regne med at være sikre i det system, nazisterne havde skabt. Selv ikke mennesker, som tidligere havde støttet regimet.

Et eksempel er præsten Martin Niemöller.

Han havde tidligere sympatiseret med nazismen, men efter Hitlers magtovertagelse i 1933 begyndte han langsomt at modsætte sig regimets magtmisbrug og indblanding i kirken.

Han blev arresteret i 1937 og sendt til koncentrationslejren Sachsenhausen i 1938 og senere til Dachau.

Efter krigen i 1945 og sin befrielse fra Dachau satte præsten ord på sin egen tavshed og sit eget ansvar. Hans ord er siden blevet gengivet i forskellige versioner:

Først kom de for at tage kommunisterne, men jeg protesterede ikke, jeg var jo ikke kommunist.

Da de kom for at arrestere fagforeningsmændene, protesterede jeg ikke, jeg var jo ikke fagforeningsmand.

Da de spærrede socialisterne inde, protesterede jeg ikke, jeg var jo ikke socialist.

Da de spærrede jøderne inde, protesterede jeg ikke, jeg var jo ikke jøde.

Da de kom efter mig, var der ikke flere tilbage til at protestere.

Martin Niemöllers ord minder os om, at undertrykkelse ikke nødvendigvis stopper med én gruppe. Der kan altid udpeges en ny fjende. En ny syndebuk. Et nyt menneske, hvis eksistens skal knuses.

Og det minder os om, hvad der sker, når vi først reagerer, når undertrykkelsen rammer os selv.

Vi lever ikke i Nazityskland. Men det betyder ikke, at vi skal holde op med at være opmærksomme på de mekanismer, som historien har lært os at genkende.

På de danske gader prædiker bevægelsen Det Danske Folk om remigration. Om et Danmark for danskerne.

En interessant formulering.

Men lad os lytte til, hvad der egentlig ligger i de ord.

Et Danmark kun for danskerne.

Og hvem skal så bestemme, hvem der er dansk nok?

Vi ser, hvordan muslimske medborgere igen og igen bliver gjort til genstand for den diskussion.

Som i programmet Højskolen, hvor Pia Kjærsgaard konfronterer vores muslimske danske medborgere med sine forestillinger om danskhed og danske værdier.

Nu er det ikke engang nok at være dansk statsborger. Man skal også leve op til det, som det højrefløjen kalder »danske værdier«.

Og hvem bestemmer, hvad de værdier er?

Højrefløjen bruger gerne homoseksuelles rettigheder og ligestilling som målestok for, hvem der kan høre til i Danmark.

Som om højrefløjen altid har været homoseksuelles beskyttere!

Vi kan ikke lade antidemokratiske kræfter styre vores retorik og den offentlige debat.

Og vi må heller ikke ignorere mediernes ansvar.

Når medierne igen og igen inviterer to højreorienterede kamphaner ind, en nationalkonservativ dansker og en muslimsk fundamentalist, og lader deres modsætninger sætte dagsordenen, så kommer to højrer yderpositioner til at definere debatten for alle andre.

Det var også en del af den problematik, Yahya Hassan påpegede i 2015, da han kritiserede, hvordan hans ord blev brugt til at fremme andres politiske

dagsordener.

Og hvem bliver glemt i den debat?

Alle dem, som ikke passer ind i de to lejre.

Den yderste højrefløj kan altid finde en ny syndebuk. En ny gruppe at ekskludere.

Først den ene, så den anden, indtil der kun er dem selv tilbage.

Og så begynder de at æde hinanden.

En ouroboros. Slangen, der æder sin egen hale.

Ved indgangen til blok 4 i Auschwitz står der med store sorte bogstaver:

»Den, der ikke husker historien, er dømt til at gennemleve den igen.«

Men hvad vil det egentlig sige at huske historien?

Vi må huske de jødiske familier, der under Krystalnatten fik deres hjem, forretninger og synagoger ødelagt.

Vi må huske de seks millioner jøder, der blev myrdet under Holocaust. Vi må huske deres liv, deres navne, deres familier og de samfund, der blev revet fra hinanden.

Men vi må ikke kun huske tabene.

Vi må også huske modstanden.

Vi må huske de jødiske modstandsfolk, der kæmpede mod deres undertrykkere. Vi må huske socialisterne, kommunisterne, fagforeningsfolkene og alle de andre, der satte deres liv og frihed på spil i kampen mod nazismen. Både indefra og udefra.

Vi må huske, at selv under de mest umenneskelige forhold var der mennesker,

der nægtede at opgive deres medmenneskelighed.

For erindringen forpligter.

Den forpligter os til ikke blot at mindes dem, der blev forfulgt, men også til at stå op for dem, der bliver forfulgt i dag.

Den forpligter os til at forstå, at solidaritet ikke begynder, når undertrykkelsen rammer os selv.

Den begynder, når den rammer andre.

Det var den erkendelse, Martin Niemöller måtte gøre sig.

Og det er den solidaritet, som vores socialistiske bevægelse må bygge på.

At frihed ikke kun er frihed for os selv. At lighed ikke kun gælder dem, der ligner os. Og at intet menneskes værdighed må afhænge af deres oprindelse, religion eller politiske overbevisning.

At solidariteten må omfatte alle.

For vi kæmper ikke kun imod den verden, vi frygter.

Vi kæmper også for den verden, vi drømmer om.

Et liv med værdighed. Et land uden undertrykkelse. Og en verden med frihed og lighed.

Men den verden kommer ikke af sig selv.

Den kræver, at vi tager ansvar. At vi tør sige fra. At vi står op for hinanden, også når det ikke er vores egne rettigheder, der bliver truet.

For historien gentager sig ikke nødvendigvis på samme måde. Men den kan lære os at genkende undertrykkelsen, før det er for sent.

Vi kan ikke ændre fortiden.

Vi kan ikke give de døde deres liv tilbage.

Men vi kan tage ansvar for den fremtid, vi skaber.

Og det er derfor, vi står her i dag.

For at mindes. For at lære. Og for at tage ansvar.

For erindringen forpligter.

Derfor vil jeg bede jer om at tage hinanden i hånden.

Vi må huske historien. Vi må huske vores ansvar. Og vi må huske den byrde, det er at kæmpe for det liv, det land og den verden, vi drømmer om.

Den byrde må vi skuldre sammen.

Kilde
Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Mindetale, Taler om Krystalnatten 1938

URl
https://www.dansketaler.dk/tale/ulrik-blach-petersens-tale-til-minde-om-krystalnatten